

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΞΕΝΩΝΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΣΤΗ ΡΟΔΟ

Κέντρο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Δωδεκανήσου, 1998

Τον Ιανουάριο του 1997, εγκαινιάστηκε στη Ρόδο ένα πρότυπο Κέντρο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, σε ένα, πρόσφατα αναστηλωμένο και βραβευμένο από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ιστορικό κτήριο. Πρόκειται για το γνωστό από τις πηγές Ξενώνα της Αγίας Αικατερίνης, που, κατά τη διάρκεια της Ιπποκρατίας, φιλοξένησε δυτικοευρωπαίους ευγενείς. Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής δεν ήταν απλώς η δημιουργία ή η φιλοξενία, προγραμμάτων που θα απευθύνονταν σε μαθητές, αλλά και η παράλληλη λειτουργία ενός άτυπου φορέα επιμόρφωσης όλων των πολιτών του νομού, σε θέματα που άπτονται της ιστορίας και των μνημείων της πατρίδας μας.

Το ευρύ πνεύμα που διέπει τη λειτουργία του Κέντρου Αρχαιολογικών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Δωδεκανήσου εκφράστηκε και από τη συνεργασία του με φορείς, αλλά και μεμονωμένα άτομα, που έχουν ανάλογους στόχους.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται σε σχολικά τμήματα και προσφέρονται σε καθημερινή βάση μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες: σε προγράμματα πρωτότυπα, που εγκαινιάζονται για πρώτη φορά στη Ρόδο, και σε προγράμματα φιλοξενούμενα, δημιουργίες άλλων ανάλογων κέντρων ή τμημάτων, που λειτουργούν στην Αθήνα ή σε άλλες πόλεις της πατρίδας μας.

Από τα πρωτότυπα προγράμματα, αυτό που επιγράφεται "...Στην Πόλη των Ιπποτών", αποτελεί καρπό συνεργασίας της 4ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και της Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του ΥΠΠΟ. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα-περιήγηση στα σημαντικότερα ιπποτικά μνημεία της Παλιάς Πόλης της Ρόδου, με ορμητήριο ένα, επίσης ιπποτικό, κτήριο (Villaragut), που βρίσκεται στο μέσον σχεδόν της Οδού Ιπποτών. Της περιήγησης προηγείται μια διαλογική συζήτηση, με τους μαθητές σε ρόλους πρωταγωνιστών και με την υποστήριξη κατάλληλα επιλεγμένου οπτικοακουστικού υλικού. Η συμμετοχή των παιδιών επιδιώκεται από την αρχή του προγράμματος: κορυφώνεται όμως κατά τη διάρκεια της περιήγησης, όπου με τη βοήθεια χρωματιστών ρούκων, τα ίδια υποδύονται ιππότες, ξένους περιηγητές και έλληνες κατοίκους της μεσαιωνικής Ρόδου.

Με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς, το Κέντρο φιλοδοξεί να εγκαινιάσει ένα ακόμη πρωτότυπο πρόγραμμα, με τίτλο "Ρόδος: μια απόρρητη πόλη". Σκοπός του προγράμματος, του οποίου το θεωρητικό μέρος έχει ολοκληρωθεί, είναι η παράλληλη παρουσίαση, (με σκοπό τη σύγκριση), δύο μεγάλων πολιορκιών στην ιστορία της πόλης, που, αν και χωρίζονται χρονικά από 18 περίπου αιώνες, εμφανίζουν πολλά κοινά μεταξύ τους χαρακτηριστικά: εκείνης του Δημητρίου του Πολιορκητή (305-4 π.Χ.) και αυτής του Μωάμεθ του Β' του Πορθητή (1480 μ.Χ.). Με σκοπό την παγίωση της λειτουργίας του Κέντρου στη Ρόδο, αλλά και την ανάδειξη της πολυφωνίας, προωθήθηκε εξαρχής η παράλληλη με των πρωτότυπων, παρουσίαση φιλοξενούμενων προγραμμάτων, που έχουν ήδη σκληρά δοκιμασθεί σε άλλες πόλεις της επικράτειας. Μάλιστα, η παρουσίαση αποκλειστικά φιλοξενούμενων προγραμμάτων, στη χρονική περίοδο που ακολούθησε αμέσως τα εγκαίνια του Κέντρου, αποτέλεσε, κατά κάποιον τρόπο, ένα "πρελούδιο" στο ζήτημα της θεσμοποίησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στη Δωδεκάνησο. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να υπογραμμιστεί η αποφασιστικής σημασίας βοήθεια προς το Κέντρο όλων των τμημάτων εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Αθήνας, που προσφέρθηκαν να μας εμπιστευθούν τις πρωτότυπες δημιουργίες τους για να τις παρουσιάσουμε στη Ρόδο. Για καθαρά

πρακτικούς λόγους, στη φάση αυτή, δόθηκε προτεραιότητα στις γνωστές στους εκπαιδευτικούς "μουσειοσκευές". Στην πρώτη αυτή περίοδο της λειτουργίας του Κέντρου, δίνοντας έμφαση στη προϊστορική και κλασική αρχαιότητα, φιλοξενήθηκαν 6 μουσειοσκευές, που είναι δημιουργίες του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης και του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης. Πρόκειται για την "Αρχαία Ελληνική Ενδυμασία", τα "Αρχαία Μουσικά Όργανα", τον "Αρχαίο Ναό", τη "Λιθοξοϊκή", την "Αρχαία Ελληνική Κεραμική" και τον "Κυκλαδικό Πολιτισμό".

Η παρουσίαση των προγραμμάτων περιελάμβανε δύο μέρη: πρώτα, την παροχή των βασικών πληροφοριών, με τη βοήθεια του διαθέσιμου οπτικοακουστικού υλικού και της απαραίτητης "μαιευτικής" μεθόδου διδασκαλίας και, ύστερα, την εμπέδωση των γνώσεων, με την υποστήριξη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων με ανάλογο περιεχόμενο. Το προσωπικό του Κέντρου, μάλιστα, δεν αρκέστηκε στην απλή παρουσίαση του διαθέσιμου υλικού, αλλά αφιέρωσε ικανό χρόνο στην προσπάθεια εμπλουτισμού του, ιδιαίτερα με την επιπόνη περαιτέρω δραστηριοτήτων και εφαρμογών, σε κάθε συγκεκριμένο θέμα. Ντυμένα με τα αρχαιοελληνικά ενδύματα, τα παιδιά πρωταγωνιστούσαν σε θεατρικά μονόπρακτα, την υπόθεση και τους διαλόγους των οποίων τα ίδια είχαν συγγράψει. Ένα διασκεδαστικό παιχνίδι, "η Βαβυλωνία", χρησιμοποιήθηκε για την καλύτερη αφομοίωση των ονομάτων αρχαίων μουσικών οργάνων. Όρθια τα παιδιά έκτιζαν με λέξεις έναν τύπο ναού, που γκρεμιζόταν σε κάθε εσφαλμένη απάντηση. Παιχνίδι με αιφνιδιαστικά διακοπτόμενο μουσικό θέμα και παράλληλη μεταβίβαση από χέρι σε χέρι των αντιγράφων των κίωνων χρησιμοποιήθηκε ως πρόφαση για να ελεγχθεί η δυνατότητα αναγνώρισης των ποικίλων ρυθμών.

Πολύτιμη εμπειρία για το προσωπικό του Κέντρου υπήρξε η συνεργασία του με τους φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου του Αιγαίου (Τμήμα Νηπιαγωγών). Στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης, οι φοιτητές, με την επίβλεψη και επιστημονική στήριξη του Κέντρου, κλήθηκαν να "διδάξουν" το περιεχόμενο των μουσειοσκευών σε μαθητές των πρώτων σχολικών τάξεων. Η έμφαση που, όπως είναι φυσικό, δόθηκε στο παιδαγωγικό μέρος της διδασκαλίας, εξέφρασε μία άλλη οπτική του ζητήματος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την οποία, σκοπεύουμε να επεξεργαστούμε και να αξιοποιήσουμε κατάλληλα στο μέλλον.

Επιστέγασμα της προσπάθειάς μας να γίνουν γνωστά τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε όλα τα Δωδεκάνησα, υπήρξε η εξόρμηση στην ακριτική Σύμη. Παίρνοντας υπό μάλης τις μουσειοσκευές, κατά τη διάρκεια ενός εξοντωτικού, αλλά ανεκτίμητου από την άποψη των εμπειριών, τριήμερου, "διδάξαμε" το περιεχόμενό τους στους μαθητές των δύο Δημοτικών σχολείων και του ενός Γυμνασίου. Σημαντική βοήθεια στο έργο μας πρόσφερε αφιλοκερδώς, ο απόφοιτος της Σχολής Καλών Τεχνών Σ. Χανδέλης, ο οποίος ανέλαβε να "μυήσει" τα παιδιά στα μυστικά της "Λιθοξοϊκής", μιας τέχνης με μεγάλη παράδοση στη Σύμη.

Η εξόρμηση στη Σύμη ενίσχυσε την πεποίθησή μας ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα αποτελούν σήμερα, μια αναγκαιότητα στη διαδικασία της μετάδοσης της γνώσης. Και, ακόμα, ότι όσο αυτή ταξιδεύει μακρύτερα, τόσο πιο ευπρόσδεκτη γίνεται.

Α. Πλάτων, Στ. Ευαγγελινίδης, Κ. Κεφαλά